

Espai d'espiritualitat

LA FORMACIÓ LITÚRGICA

La raó de ser d'aquest subsidi de la Delegació és la formació litúrgica, que és sempre una formació permanent. La litúrgia és una mina d'or de la qual sempre se'n poden treure més filons, i en el fons, és inexhaurible, perquè forma part de les "riqueses del Crist" (Ef 3,8). Unes riqueses insondables que es posen a la nostra disposició en la celebració litúrgica. La primera llei de la formació litúrgica és pràctica. Només submergint-nos en la celebració aprenem d'aquesta. El més savi en litúrgia no és el que en sap més, sinó el que participa amb més amor i fe en el misteri eucarístic. No es tracta d'estudiar la partitura, sinó d'interpretar-la per descobrir-ne tota la bellesa i deixar-nos captivar per aquesta. Aquest és el veritable esperit de la litúrgia. És entrar en un món que ens transcendeix i ens situa en l'àmbit diví. És el Crist que es manifesta a través dels seus sacraments en la seva Església.

La formació litúrgica no és aprendre quatre coses més o menys curioses, sinó posar-nos dins de l'escola on el Crist mateix n'és el Mestre i l'Esperit Sant el mistagog. Tota formació litúrgica implica l'obertura del cor, per tant, la pregària. L'Eucaristia, certament, és la font i la plenitud de la vida de l'Església. La segona llei és alliberar-nos de prejudicis (en el sentit literal de la paraula, de judicis previs). En la litúrgia, no s'hi val a dir: "això m'agrada i això no m'agrada". El que val és el que agrada i vol l'Església. Un ha de deixar der banda la seva subjectivitat i deixar-se sorprendre per la pregària i els signes de la tradició apostòlica que transmet la celebració del Misteri de Crist. Cada diumenge ens hauríem de sorprendre per la riquesa de la Paraula del Crist, consignada en l'Escriptura i sàviament disposada per l'Església en els leccionaris. Els prejudicis anteposen el propi gust i la pròpia sensibilitat al Misteri de Crist.

La tercera llei és el preguntar-nos el perquè de les realitats litúrgiques. En la litúrgia tot té un perquè. Per exemple, perquè es canta aquest salm i no un altre. Així tantíssimes altres coses. D'aquesta manera anem aprofundint. Arriba un moment — si hi ha caritat i rectitud de fe — que el cor s'enamora de la litúrgia. I aquesta és celebrada amb goig i fruïció. Que aquests subsidis que anem publicant ens hi ajudin.

Rafael Serra Abellà, pvre.

Símbols i signes

L'ESCAPULARI DE LA MARE DE DÉU DEL CARME

La història dels escapularis de la Mare de Déu del Carme es remunta al segle XIII. L'any 1246, sant Simó Stock, general de l'Orde Carmelita, va encomanar l'Orde a la protecció de Maria. Uns anys més tard, el 1251, la Mare de Déu es va aparèixer a sant Simó i li va lliurar l'escapulari com a signe de la seva protecció per a tots els qui el portessin.

Des de llavors, religiosos, religioses i també laics han portat l'escapulari de la Mare de Déu del Carme. Originalment, formava part de l'hàbit dels frares i comptava amb dues grans teles que es penjaven des de les espatlles. Aquests primers escapularis van anar evolucionant, al llarg dels segles, transformant-se en dues petites peces de roba, unides per dos cordills petits. Portar l'escapulari és una manera d'invocar la intercessió de la Mare de Déu, ara i a l'hora de la nostra mort. I també ens recorda que en la nostra vida em d'imitar Maria en el compromís del seguiment de Jesús.

Els escapularis també poden ser en format de medalla, amb la imatge de la Mare de Déu en una cara i la del Sagrat Cor de Jesús a l'altra.

Carles Bardou Ciurana

Descobrim la Litúrgia de les Hores

ELS SALMS DE LES VESPRES

En el llibre dels Salms, n'hi ha diversos que es refereixen al matí, a la llum, al dia que comença; però, ¿és possible que hi trobem algun que parli expressament de l'hora del capvespre? N'hi ha un, el salm 140: «Que pugi el meu prec davant vostre com l'encens, algo aquestes mans com l'ofrena del capvespre». I la Litúrgia de les Hores ens el posa als llavis com a primer salm de les primeres Vespres del diumenge de la setmana I. Recordem que celebrem les Vespres quan es fa fosc, quan mor el dia: és el moment de «donar gràcies a Déu per tot el que hem rebut o que hem fet rectament», com afirma sant Basili el Gran.

El salm fa referència al sacrifici d'holocaust que s'oferia al vespre en el Temple de Jerusalem. Aquesta és l'hora que el profeta Elies, al Carmel, va fer baixar foc del cel per consumir les víctimes; i és l'hora que Jesús va morir a la creu: per això recordem també la redempció, «aquell sacrifici vespertí—afirma sant Joan Cassià— que fou lliurat pel nostre Salvador mentre sopava amb els Apòstols, quan va iniciar els misteris sagrats de l'Església, o que ell mateix va oferir al Pare per tot el món a la tarda del dia següent».

Aquest salm també és la pregària d'algú que vol mantenir-se ferm en la seva fidelitat a Déu enmig de les temptacions: «No deixeu que el meu cor es decanti a res de mal, a cometre cap mena d'injustícia». La fi de la jornada és un moment especialment indicat per a fer la síntesi del dia, i veure fins a quin punt, nosaltres, com el salmista, estem envoltats de temptacions; i, davant dels perills que amenacen la nostra vida de fidels, saber que només l'abandonament confiat a Déu pot reconstruir-nos en la nostra profunditat. Per això és el salm típic per a la litúrgia del lucernari: quan el sol es retira i s'estén la foscor, centrem la nostra esperança «en aquella llum que no té posta»; com diu sant Cebrià, «preguem i demanem que vingui sobre nosaltres la llum, demanem que torni el Crist i ens doni la gràcia d'una llum eterna».

De la distribució tradicional per a les Vespres, la Litúrgia de les Hores només conserva aquest salm 140 i la sèrie de salms 109-113, assignats a les segones Vespres de diumenge de les diferents setmanes.

La salmòdia de Vespres consta de dos salms i, després, un càntic del Nou Testament. Quatre d'aquests càntics són trets de les cartes paulines (Efesis, Filipencs, Colossencs i 1 Timoteu) i quatre més de l'Apocalipsi. A les II Vespres dels diumenges de Quaresma, en lloc del càntic corresponent, el de les Noces de l'Anyell (Ap 19,1-7), es canta un tret de 1 Pere 2,21-24: «Crist patí per nosaltres».

Jordi Guàrdia Romeu

L'Eucaristia, pas a pas

LA PREGÀRIA EUCARÍSTICA - ACLAMACIÓ AL MEMORIAL

Immediatament després de la consagració, el poble de Déu reconeix que el pa i el vi són la presència real del Senyor ressuscitat amb una aclamació a Crist que pot fer-se de tres maneres diferents que és enriquidor combinar:

1. Proclameu el misteri de la fe. R/. Anunciem la vostra mort, confessem la vostra resurrecció, esperem el vostre retorn, Senyor Jesús.

2. Heus aquí el sagrament de la nostra fe. R/. Cada vegada que mengem aquest pa i bevem aquest calze, anunciem la vostra mort, esperem el vostre retorn, Senyor Jesús.

3. Aclameu el misteri de la redempció. R/. Salvador del món, salveu-nos, vós que ens heu alliberat per la vostra creu i la vostra resurrecció.

És d'aquesta manera que la comunitat expressa el sentit pasqual de l'Eucaristia, reconeixent-la com a memorial de la mort i la resurrecció del Senyor, present en els aliments que hi ha damunt l'altar. Al mateix temps, sobretot en les fórmules 1 i 2, mostra la seva esperança en el retorn del Senyor al final de la història.

Què podem dir davant el sagrament del Senyor sinó aquesta aclamació que és un acte un fe en la seva presència i un adonar-se, meravellats, del que tenim davant dels ulls? És lloança; és cant que fem junts amb cor unànim; és anunci que ens empeny a no quedar-nos per a nosaltres que el Senyor és viu; és crit d'esperança. És un aclamació que no fem sols sinó junts, expressant la fe de l'Església en que Jesucrist es fa present de nou, avui, en mig nostre, com el bon Pastor ressuscitat que ens guia, ens acompanya, ens ajuda i ens alimenta, sota els vels del pa i del vi, mentre esperem veure'l cara a cara en una altra taula, la definitiva, la que s'anticipa en cada Eucaristia: el banquet del Regne de Déu.

Xavier Roig Rovira, pvre.